

De muntslag van de Parthische koningen, een inleidende studie over de munten van deze Perzische heersers in een historische en economisch-monetaire context (238 vC – 224 nC)

Door Patrick Pasmans

Vanaf het midden van de 3de eeuw voor Christus tot het midden van de 3de eeuw na Christus heersten de Parthen over het grootste deel van het Midden-Oosten en Zuidwest-Azië.

Onze kennis over deze Perzische koningen is voornamelijk afkomstig van de oude klassieke auteurs, rotsreliëfs, ostraca en hun munten. Een aantal koningen kennen we enkel van hun munten. De studie van hun muntslag hebben archeologen en historici in zeer belangrijke mate geholpen bij de reconstructie van de Parthische geschiedenis.

Hun munten werden niet alleen een belangrijk betaalmiddel voor huurlingen maar ook tussen handelaars op de zgn. Zijderoute, tussen het Romeinse rijk en het Oosten, die zij monopoliseerden.

Er zijn tamelijk veel Parthische muntvondsten gedaan die ons, samen met de andere geschiedkundige bronnen, een beter inzicht geven in hun monetaire en economische geschiedenis.

De lezing omvat een algemeen historisch overzicht over de heerschappij van de Parthische koningen en de relaties die zij onderhielden met hun vazalstaten en andere grootmachten. Met deze historische achtergrondinformatie wordt hun muntslag besproken en de studie van de spreker toegelicht.

Ten tijde van de Romeinen heersten de Parthen als Perzische koningen over het huidige Iran, Irak, Syrië, Libanon, Palestina, Israël, Jordanië, Turkije, Armenië, Georgië, Azerbeidzjan, Turkmenistan, Afghanistan en Tajikistan (in de periode 247 voor Chr. – 224 na Chr.) In het midden van de 3de eeuw voor Chr. veroverden de Scythische *Parni* de Seleucidische provincie Parthia en verzwakten met wisselende successen de macht der Seleucidische koningen. Vanaf de regeerperiode van koning Mithradates I kende het Parthische rijk een grote expansie en wisten zij hun onafhankelijkheid te bestendigen. Als een van de weinige koninkrijken wisten de Parthen zich met succes te verzetten tegen de Romeinse expansiedrang. Legendarisch is de overwinning van de Parthen op de Romeinen nabij Carrhae (54 voor Chr.).

Nadat Ardashir van Persis de laatste Parthische koning Artabanos IV in 224 had verslagen, begon de dynastie der Sassanieden.

In de Parthische muntslag is een sterke evolutie merkbaar. Eerst werden door Griekse muntmeesters prachtig gedetailleerde munten geslagen (*de hellenistische periode*). Vanaf de muntslag van Artabanos II (10 na Chr.) is een kentering waarneembaar: anti-Griekse gevoelens vertaalden zich in stilistische voorstellingen op de munten.

Over het algemeen worden de koningen altijd voorgesteld met een bashlik (nomadenkap), een tiara (kroon) of diadeem. Meestal staat op de voorzijde van de munten de buste van de koning in zijaanzicht. Sommige koningen lieten zich eveneens in vooraanzicht afbeelden (Phraates III (Darius), Artabanos II, Vonones II en Vologases V).

Mithradates I (171 - 138 v.C.) drachme

Vz: buste v.d. koning met diadeem naar links
Kz: zittende boogschutter naar rechts

Phraates III (70-57) drachme, Mithradatkart,

Vz: buste v.d. koning met diadeem naar links
Kz: zittende boogschutter naar rechts

Artabanos II (10-38) tetradrachme, Seleucia

Vz: buste v.d. koning met diadeem naar links.
Kz: koning op troon, tyche met hoorn des overvloed geeft palmtak,
GOR Griekse legende

Vologases V (191-208) drachme, Ecbatane,

Vz: hoofd v.d. koning met diadeem naar voren
Kz: koning met boog op troon, onleesbare imitatie van Griekse tekst en
naam v.d. koning in het Aramaic.

Ardashir van Persis (300 v.C.) Hemidrachme

Vz: Hoofd van de koning met Kyrbasia naar rechts
Kz: offerande door de koning aan het vuuraltaar